

Олександр Романовський

доктор педагогічних наук, професор, професор, член-кореспондент НАПН України,
кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами ім. академіка
І. Зязюна, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”;
Харків, Україна,
ORCID: 0000-0002-0602-9395
E-mail: romanovskiyy_a_khpi@ukr.net

Клочко Софія

аспірант кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.
академіка І. Зязюна, Національний технічний університет “Харківський політехнічний
інститут”; Харків, Україна
ORCID: 0009-0009-5066-7384
E-mail: sophi.kklo@gmail.com

**РОЛЬ НАРАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ
ЯКОСТЕЙ**

Анотація: статтю присвячено теоретичному огляді зв'язку наративної компетентності з лідерськими якостями.. Проведено аналіз наукових досліджень, що дозволив визначити ключові елементи наративної компетентності майбутнього лідера. Розкрито зміст особливостей наративної компетентності в процесі підготовки майбутніх лідерів різних спеціальностей в умовах освітніх трансформацій. Наведено наративні практики, які можна використовувати з ціллю покращення якості лідерської діяльності. Висвітлено рекомендації стосовно поліпшення рівня наративної компетентності для перспективних лідерів та обґрунтовано пояснення подальшого дослідженнями у визначених областях наративу та лідерства.

Ключові слова: наратив; наративна компетентність; лідерство.

Olexandr Romanovskiy

doctor of science in pedagogy, full professor, corresponding member of NAPS Ukraine,
professor of pedagogy and psychology of social systems management department of the
academician I. Zyazyun, Nation Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”;
Kharkiv, Ukraine
E-mail: romanovskiy_a_khpi@ukr.net

Sofia Klochko

graduate student of the department of pedagogy and psychology of social systems
management by the academician I. Zyazyun, National Technical University “Kharkiv
Polytechnic Institute”; Kharkiv, Ukraine
E-mail: sophi.kklo@gmail.com

**THE ROLE OF NARRATIVE COMPETENCE IN THE DEVELOPMENT OF
LEADERSHIP QUALITIES**

Abstract: The article is devoted to a theoretical review of the relationship between narrative competence and leadership qualities. In the context of improving national education, the problem of professional training of competent, competitive specialists remains particularly significant. The analysis of scientific research has made it possible to identify the key elements of the narrative competence of a future leader. The content of the features of narrative competence in the process of training future leaders of various specialties in the context of educational transformations is revealed. The narrative practices that can be used to improve the quality of leadership are presented. Recommendations for improving the level of narrative competence for prospective leaders are highlighted and the reasons why it is necessary to continue research in certain areas of narrative and leadership are substantiated.

Keywords: narrative; narrative competence; leadership.

Olexandr Romanovskiy, Sofia Klochko

An extended abstract of the paper on the subject of:

“The role of narrative competence in the development of leadership qualities”

Problem setting. *In the modern educational environment, the issue of the importance of narrative competence in the formation of leadership qualities is covered only in narrow scientific environments. The underestimation of this component leads to the loss of a fairly powerful and simple tool for creating meanings and goals that affect both personal and overall development in general. In turn, this can affect the effectiveness of the link between higher education, science and business, as well as the lack of digital transformation in education, which complicates the possibility of introducing new methods and tools, such as narrative competence, into leadership practice.*

Thus, today's problem is a certain need for an open and deep understanding of the role of narrative in the process of leadership development, as well as the need to strengthen the link between education, science and practice for the effective implementation of innovative approaches to leadership training and development.

Recent research and publication analysis. *Ukraine has accumulated some experience in researching the problem of forming the leadership competence of future*

professionals, in particular in management and educational management. For example, in the process of training a future psychologist at the National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, due attention is paid to the publications and educational process of the Department of Pedagogy and Psychology of Social Systems Management named after Academician I. Zyazyun - O. Romanovskiy (development of an innovative concept of formation of the humanitarian and technical elite, creation and successful functioning of a well-known scientific school on the problems of elite and leadership), N. Pidbutska (development of a methodology for the formation of national leadership), T. Hura (pedagogical aspects of personality formation and education at a technical university, psychology of leadership formation and development), M. Chebotarev (formation of readiness for adaptive management in the independent practical activity of university graduates, activities of managers-leaders in modern market conditions), A. Knysh (emotional intelligence of a leader in business, theory and practice of leader formation, and information and communication technologies in psychology),

S. Reznik (mechanisms of education management in Ukraine; management of educational innovations; management psychology; leadership; pedagogy of facilitation) and others. A leadership center has also been created where future psychologists take an active part in conferences and the practice of forming a leader, which forms the communication competence of future psychologists. The training of psychologists-leaders in higher education institutions is aimed at improving not only their professional but also social competence, and developing the leadership competencies of a specialist.

The issue of narrative continues to be popular in study and research, so today it is a field that is constantly changing and developing. This phenomenon has been studied by such scholars as J. Bruner, K. Gergen, A. Kerby, G. Allport, T. Sarbin, C. Taylor, G. Abanina, K. Hutsul, N. Chepeleva. Scientists identify narrative as a means of forming the identity and uniqueness of a person. Through narratives, important events for a person can be traced, which go through stages of internal processes of evaluation and comprehension, making certain events significant for the perception and awareness of the individual.

Highlighting previously unsolved parts of the general problem, to which this article is devoted. The analysis of scientific sources and research shows that the study of the phenomenon of leadership is still relevant. Hence, we can conclude that the creation of new methodologies and concepts makes it possible to study this topic from a new perspective, which in turn contributes to a deeper understanding of the processes of formation and development of leaders, so the topic of narrative competence in the context of the development of potential leaders is promising for further scientific research.

Paper objective. Specify the factors of actualization of the relationship between narrative competence and leadership qualities; to highlight the importance of

narrative as a tool for enhancing the leader's influence on the team, helping to build trust and motivation among team members; to outline the key aspects of narrative competence that contribute to the formation of an effective leadership style and leadership; to identify methods and tools that help to increase the leader's narrative competence; to offer recommendations for improving the narrative competence of leaders.

Paper main body. Modern research on public administration continues to define public administration, leadership and power as multifaceted, multivalent phenomena with a complex and ambiguous interpretation [3]. In most cases, these aspects relate to the political system, although, as we know today, one can be a leader not only in politics. Although today, more and more researchers agree that the concept of a leader, not only in the political sphere, but in general, has a high emotional intensity. A leader has the ability to influence people, which allows him or her to use the power and authority of his or her followers [4]. Modern realities require leaders to have specific tools that will help them create and implement new opportunities. For example, in developing meanings and goals, leaders often overlook such a powerful tool as narrative, which is actually quite accessible in the form of storytelling. Few tools are as powerful and easily accessible to a leader as the use of personal and organizational narrative.

The concept of narrative competence is usually understood as the ability and skill of a person to consistently present a certain story about an event, outline the stages, describe the participants, place and personal attitude to the topic and subject of the story in accordance with the norms of social interaction accepted in a particular area, or, according to the psychological and hermeneutical approach, it is the process of transforming external events into the inner experience of a person through their ordering according to the features of a narrative text [8]. Narratives can be seen as a certain form

of storytelling or constructs that individuals create in order to explain events, express their ideas, and reproduce their personal experience and perception of the world [5,7]. Through narratives, leaders are able to use stories more strategically and effectively to achieve important goals, such as motivating a team, building rapport, and influencing others. In particular, narratives help leaders create articulate and meaningful stories that influence the cognitive and emotional aspects of individuals' perceptions and behaviors, contributing to the formation of meanings and goals in the team and organization. For the effective development of leadership skills, a sufficient level of narrative competence can be determined by such aspects as, first of all, improving the effectiveness of communication itself. That is, narrative competence generally helps leaders understand how to communicate effectively with their team and audience. Thanks to this skill, a potential leader has the opportunity to create narratives that captivate and persuade, making ideas more understandable and more often reproduced [5].

The moment of motivation of a team, collective or group is a very important aspect of a leader's activity. In this case, developed narrative competence helps leaders to tell stories that can inspire and motivate others, and thus convey their values and views through narratives, which contributes to the achievement of a common goal and overall team support. In addition, narratives help team members to identify more easily with the leader and the common goal, as this in turn gives the team itself a sense of "team unity", a feeling that they are part of the whole story. It should also be noted that leaders who are able to tell narratives effectively usually have more authority and inspire more trust in the team and among stakeholders.

Improving a leader's narrative competence is a process that may take time and require some effort, but will result in significant improvements in communication, management, and team performance.

Based on the above information, we have developed recommendations for implementing

narrative approaches in leadership practice to achieve greater efficiency:

1. Read and listen to narratives. Reading and listening to stories and narratives can help develop a so-called intuitive understanding of how they are constructed and function.

2. Support employees who tell stories. Acknowledging and listening to other people's stories and narratives enriches understanding and contributes to a positive team environment.

3. Try to use narratives when communicating with colleagues and employees. This can include business stories, anecdotes, or personal experiences that help explain your ideas and goals.

4. Use narratives for motivation, as it can help motivate the team to achieve high results.

5. Diversify your own narratives to broaden the horizons of understanding, as different cultures have their own communication patterns.

6. Develop your empathy. A leader with developed empathy has a greater ability to understand and empathize with other people. This helps to better understand different narratives and communicate effectively with the team.

7. Practice active listening. Listening carefully to others allows you to better understand their stories and narratives. Active listening can also help you see and understand the subtexts in other stories.

8. Be open to change. Being open to new ideas and perspectives can help broaden your understanding of narratives and help you communicate more effectively with different people.

Conclusions of the research. Today, both in Ukraine and around the world, there is still a need for effective managers-leaders, as leadership remains a certain strategic resource and, as practice shows, to some extent scarce. The modern view of a leader, first of all, emphasizes that a leader is a carrier of innovative culture. Modern

development seeks to integrate into the global system, which is why there is a need for effective, qualified leaders. In today's environment, we observe that in the process of higher education development, we face challenges such as insufficient connection with science and business, the need for digital transformation, and the need to develop universal competencies of future professionals. Narrative competence can be

considered one of the important components of leadership development. Further research in this area will help to uncover new aspects that affect the development and effectiveness of leadership. And also to explore new opportunities to use innovative methods and technologies, such as virtual reality and artificial intelligence, to improve the level of narrative competence in leaders.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному освітньому середовищі питання важливості нарративної компетентності у формуванні лідерських якостей висвітлено досить у вузьких наукових середовищах. Недооцінка даного компоненту призводить до втрати досить потужного та простого інструмента для створення сенсів та цілей, що впливають як на особистісний, так і загальний розвиток в цілому. Зокрема це може вплинути на ефективність зв'язку між вищою освітою, наукою та бізнесом, а також недостатність цифрової трансформації у сфері освіти, що ускладнюють можливості впровадження нових методів та інструментів, таких як нарративна компетентність, у практику лідерства.

Отже, на сьогоднішній день проблематика полягає в певній потребі відкритого та глибокого розуміння ролі нарративу під час формування лідерських якостей, а також в необхідності зміцнення зв'язку між освітою, наукою та практикою задля ефективного впровадження інноваційних підходів у лідерському навчанні та розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор. В Україні існує накопичений певний досвід дослідження проблеми формування лідерської компетентності майбутніх фахівців, зокрема з менеджменту, освітнього менеджменту. Наприклад, у процесі навчання майбутнього психолога у

Національному технічному університеті "Харківський політехнічний інститут" приділяється цьому питанню належна увага, відображена у публікаціях та освітньому процесі кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами імені академіка І. Зязюна – О. Романовський (розробка інноваційної концепції формування гуманітарно-технічної еліти, створення та успішне функціонування широко відомої наукової школи з проблем еліти та лідерства), Н. Підбуцька (розробка методології формування національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти, розробка методології формування психологічної готовності майбутніх фахівців технічного університету до професійної діяльності, формування управлінської гуманітарно-технічної еліти у вищих технічних навчальних закладах з використанням інноваційних педагогічних технологій), Т. Гура (педагогічні аспекти формування та виховання особистості в технічному університеті, психологія становлення та розвитку лідерства), М. Чеботарьов (формування готовності до адаптивного управління в самостійній практичній діяльності випускників вузів, діяльність менеджерів-лідерів в сучасних ринкових умовах), А. Книш (емоційний інтелект лідера у сфері бізнесу, теорія і практика формування лідера, і інформаційно-комунікативні технології в психології), С. Резнік (тенденції розвитку вищої освіти в Україні; умови інформатизації, інтернаціоналізації, комерціалізації освіти; проблеми розуміння студентами навчаль-

ного матеріалу; міжособистісне розуміння в процесі спілкування викладача та студента; методика управлінської підготовки майбутніх фахівців), О. Пономарьов (інноваційні педагогічні технології, методологія пізнання і методологія педагогічних досліджень; філософія і психологія управління, філософія впливу, філософія і логіка людської діяльності), Л. Грень (механізми управління освітою в Україні; менеджмент освітніх інновацій; психологія управління; лідерство; педагогіка фасилітаторства) та інші). Також створено центр лідерства, де майбутні психологи беруть активну участь у конференціях та практиках формування лідера, що формує комунікативну компетенцію майбутніх психологів. Підготовка психологів-лідерів в умовах ЗВО спрямована на підвищення рівня їх не тільки професійної, але й соціальної компетентності, розвиток лідерських компетенцій фахівця.

Питання нарративу продовжує бути популярним у вивченні та дослідженні, тому на сьогодні це та галузь, яка постійно зазнає змін та розвивається. Дослідженням даного феномену займалися такі науковці, як: Дж. Брунер, К. Герген, А. Кербі, Г. Олпорт, Т. Сарбін, Ч. Тейлор, Г. Абаніна, К. Гуцул, Н. Чепелева. Науковці виділяють нарратив, як певний засіб формування ідентичності та унікальності особистості. Через нарративи простежуються важливі події для людини, які проходять через етапи внутрішні процеси оцінювання та осмислення, що робить певні події значущими для сприйняття та усвідомлення особистості.

Виходячи з проаналізованих наукових джерел, ми можемо прийти до певної необхідності більш детальнішого вивчення впливу нарративів на розвиток лідерських якостей, особливо їх роль у формуванні мотивації, комунікаційних навичок та здатності до стратегічного мислення. Дослідження тематики нарративної компетентності дозволить

більш глибоко зрозуміти механізми взаємодії нарративів та лідерської діяльності, що може в перспективі мати велике значення для практики лідерства та розвитку освітніх програм.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. За допомогою проведеного аналізу наукових джерел та досліджень спостерігається підтвердження актуальності до вивчення явища лідерства. Звідси ми можемо прийти до висновку, що створення нових методологій та концепцій дає змогу вивчати цю тему з нового погляду, що сприяє більш глибокому розумінню процесів формування та розвитку лідерів, тому тема нарративної компетентності в контексті розвитку потенційних лідерів є перспективною для подальшого наукового дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Конкретизація факторів актуалізації зв'язку між нарративною компетентністю та лідерськими якостями; висвітлити важливість нарративу як інструменту для посилення впливу лідера на команду, сприяючи зміцненню довіри та мотивації серед членів команди; окреслити ключові аспекти нарративної компетентності, котрі сприяють формуванню ефективного лідерського стилю та керівництва; визначити методи та інструменти, які допомагають підвищити нарративну компетентність у лідера; запропонувати рекомендації щодо покращення нарративної компетентності у діяльності лідера для збільшення ефективності роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Під поняттям нарративної компетентності зазвичай розуміють здатність та вміння особистості послідовно представляти певну розповідь про подію, окреслювати етапи, описувати учасників, місце та власне особистісне ставлення до теми і предмета розповіді відповідно до норм соціальні взаємодії, що

прийняті в певній сфері. Відповідно до психолого-герменевтичного підходу – це процес трансформування зовнішніх подій у внутрішній досвід особистості через їх впорядкування згідно з ознаками нарративного тексту [1]. Наративи можна розглядати як певну форму розповіді або конструкції, які індивіди створюють для того, щоб пояснити події, висловити свої уявлення, відтворити особистий досвід і сприйняття світу [3,5]. Завдяки нарративам лідери мають можливість більш стратегічно та ефективно використовувати розповіді задля досягнення важливих цілей. Наприклад таких, як: мотивація команди, побудова взаєморозуміння та здійснення впливу на інших. Зокрема наративи допомагають лідерам створювати артикульовані та значущі історії, які впливають на когнітивні та емоційні аспекти сприйняття та поведінки індивідів, сприяючи формуванню сенсів та цілей в колективі та організації. Задля ефективного розвитку лідерських якостей достатній рівень нарративної компетентності може визначатися такими аспектами, як покращення ефективності комунікації. Тобто нарративна компетентність загалом допомагає лідерам розуміти, як ефективно спілкуватися зі своєю командою та аудиторією. Завдяки даному вмінню у потенційного лідера є можливість створювати наративи, які захоплюють і переконують, роблячи ідеї більш зрозумілими та частіше відтворюваними [5].

Лідер із розвинутою нарративною компетентністю має можливість використовувати наративи для розуміння причин та ефективного вирішення конфліктів в команді. Розуміння одночасно різних точок зору та вміння підійти до проблеми з різних боків допомагає лідеру знайти компромісні рішення, щоб в ідеальному варіанті задовольнити потреби обох сторін, або вивести сторони на певний компроміс.

Момент мотивації команди, колективу чи групи є досить важливим

аспектом у діяльності лідера. У цьому випадку розвинена нарративна компетентність допомагає лідерам розповідати історії, які можуть надихати та мотивувати інших, а також за рахунок цього передавати свої цінності та погляди через наративи, що сприяє досягненню спільної мети та загальній підтримці команди. Крім того, наративи допомагають членам команди легше ідентифікуватися з лідером і спільною метою, оскільки це дає самій команді відчуття “єдності команди”, відчуття, що вони є частиною усієї історії. Також слід відмітити, що лідери, які вміють ефективно розповідати наративи, зазвичай мають більший авторитет та викликають більше довіри в команді та серед зацікавлених осіб.

Одним із найважливіших лідерських якостей є добре розвинений емоційний інтелект, або ж Emotional Intelligence (Emotional Quotient or EQ). Вміння розповідати наративи може позитивно впливати на рівень емпатії лідера, тому що завдяки слуханню та розповіді історії відбувається краще розуміння думок, почуттів та потреб не тільки свого оточення, а й самого себе [6].

Лідери з нарративною компетентністю можуть відкрито розповідати про свої власні невдачі і вчитися із них, що створює атмосферу, в якій інші члени команди вчаться відчувати готовність до ризику та більше акцентують увагу на позитивних моментах із власних помилок.

Також розвинений рівень нарративної компетентності може допомогти ефективно зменшити загальний опір до змін. Наприклад, лідери можуть використовувати наративи, щоб ефективно мобілізувати команду на зміни або важкі завдання. Особливо нарративні історії можуть надихати до дії та виступати підтримкою для людей під час перетворень.

Вдосконалення нарративної компетентності для лідера – це процес, що може займати час та вимагати певних

зусиль, але в результаті призведе до значних покращень у комунікації, керуванні та ефективності роботи команди загалом.

На основі зазначеної вище інформації ми сформуваємо рекомендації щодо впровадження наративних підходів у практику лідерства для досягнення більшої ефективності:

1. Читайте та слухайте наративи. Читання та слухання історій та наративів може допомогти розвинути так зване інтуїтивне розуміння того, як вони будуються та функціонують.

2. Підтримуйте співробітників, які розповідають історії. Визнання та вислуховування історій та наративів інших людей збагачує розуміння та сприяє створенню позитивної атмосфери в колективі в цілому.

3. Старайтеся використовувати наративи в спілкуванні з колегами та співробітниками. Це може включати як ділові історії, анекдоти або власні досвіди, що допомагають пояснити ваші ідеї та цілі.

4. Використовуйте наративи для мотивації, оскільки це може допомогти мотивувати команду досягати високих результатів.

5. Урізноманітнюйте власні наративи, що дозволить розширити горизонти розуміння, оскільки різні культури мають власні особливості у спілкуванні.

6. Прокачайте свою емпатію. Лідер із розвиненою емпатією має більшу здатність розуміти та співчувати іншим людям. Це

допомагає краще розуміти різні наративи та ефективно спілкуватися з колективом.

7. Практикуйте активне слухання. Уважне прислухання до інших дозволяє краще зрозуміти їхні історії та наративи. Активне слухання може також допомогти побачити та зрозуміти підтексти в інших розповідях.

8. Будьте відкритими до змін. Відкритість до нових ідей та поглядів може допомогти розширити ваше розуміння наративів та більш ефективно спілкуватися з різними людьми.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У сучасних умовах ми спостерігаємо, що у процесі розвитку вищої освіти ми стикаємося з такими викликами, як, наприклад, недостатнім зв'язком з наукою та бізнесом, необхідністю цифрової трансформації, а також з потребою у розвитку універсальних компетентностей майбутніх фахівців. Наративну компетентність можна вважати одним із важливих компонентів формування лідерських якостей. Подальші дослідження у даному напрямку дадуть змогу допомогти розкрити нові аспекти, що впливають на розвиток та ефективність лідерської діяльності. А також дослідити нові можливості залучення інноваційних методик та технологій, наприклад, таких як віртуальна реальність та штучний інтелект задля підвищення рівня наративної компетентності у лідерів.

Список літератури:

1. Стратегії розвитку вищої освіти України на 2021 – 2031 роки. – [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

2. Auvinen, T. [et al.] (2019), “Evolution of strategy narration and leadership work in the digital era”, *Leadership*, vol. 15, no. 2, pp. 205 – 225

3. Luger, S., Fitzpatrick, J. (2022), “Narrative Nursing Leadership “Story Telling” and Constructs of Authentic Nursing Leadership”, *Nurse Leader*”, vol. 20, is. 1, pp. 67 – 69

4. Fleming, D. (2001), “Narrative leadership: using the power of stories”, *Strategy and Leadership*, vol. 29, no. 4, pp. 34 – 36

5. Auvinen, T. [et al.] (2019), “Evolution of strategy narration and leadership work in the digital era”, *Leadership*, vol. 15, no. 2, pp. 205 – 225

6. Романовський О., Балабай А. Формування лідерської компетенції у майбутніх психологів / О. Романовський, А. Балабай // Лідери ХХІ століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій для управління соціальними системами: матеріали 5-ї міжнар. наук.-практ. конф., 28 – 29 жовтня 2021 року. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2021. – С. 143 – 145
7. Романовський О., Пономарьов О., Резнік С. Розуміння керівником особистості співрозмовника / О. Романовський, О. Пономарьов, С. Резнік // Навчально-методичний посібник з дисц. “Техніка адміністративної діяльності”: для студ. спец. “Адміністративний менеджмент”. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2010. – С. 108
8. Підбуцька Н., Захарова О. Розвиток лідерського потенціалу як один з пріоритетних напрямів підготовки фахівців / Н. Підбуцька, О. Захарова // Наукова школа академіка І. Зязюна у працях його соратників та учнів: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 25 – 26 травня 2021 року. – заг. ред. Романовський О. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2021. – С. 157 – 160
9. Romanovskyi, O. Pidbutska, N. Knysh, A. Vorobieva, E. (2022), “Leadership Detection Across Social Media Hashtags”, CEUR Workshop Proceedings, vol. 3171, pp. 632 – 641
10. Knysh, A., Romanovskyi, O., Pidbutska, N., Shtuchenko, I. (2020), “Connection between personal perfectionism and efficiency of students’ learning activities”, Journal of Education Culture and Society, vol. 11, no. 1, pp. 136 – 145
11. Bostanli, L., Habisch A. (2023), “Narratives as a Tool for Practically Wise Leadership”, Humanistic Management Journal.
12. Danzig, A. (1992), “How might leadership be taught? The use of story and narrative to teach leadership”, International Journal of Leadership in Education, vol. 2, no. 2. pp. 117 – 131
13. Oydag, H. (2021), “Literature Review and Model Proposition: The Relationship Between Inter-Organisational Learning and Innovation”, 9th International Conference on Leadership, Technology, Innovation and Business Management: Leadership, Innovation, Media and Communication
14. Leithwood, K. (2023), “The Personal Resources of Successful Leaders: A Narrative Review”, Education Sciences, vol. 13, no. 9, p. 932
15. Ganz, M. [et al.] (2022), “Crafting Public Narrative to Enable Collective Action: A Pedagogy for Leadership Development”, Academy of Management Learning and Education
16. Sparrowe, R. (2005), “Authentic leadership and the narrative self”, The Leadership Quarterly, vol. 16, no. 3. p. 419 – 439
17. Романовський О., Горбач І. Емоційно-вольовий компонент як складник лідерського потенціалу майбутніх фахівців державної кримінально-виконавчої служби України / О. Романовський, І. Горбач // Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 травня 2021 року. – заг. ред. Романовський О. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2021. – С. 160 – 163
18. Клочко С. Вплив нарративної компетентності на лідерські якості – [електронний ресурс] / С. Клочко // Лідери ХХІ століття. Погляд у майбутнє : матеріали 7-ї міжнар. наук.-практ. конф., 26 – 27 жовтня 2023 року. – заг. ред. Романовський О. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2023. – С. 23 – 24
19. Чепелева Н., Смульсон М., Шиловська О., Гуцол С. Нативні психотехнології. / Н. Чепелева, М. Смульсон, О. Шиловська, С. Гуцол // за заг. ред. Чепелевої Н. – К.: Главник. – Серія: “Психол. Інструментарій”. – 2007. – С. 144
20. Костиця І., Шокало Д. Формування лідерських навичок у майбутніх

викладачів вищої школи / І. Костиря, Д. Шокало // *Лідери XXI століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.*, 27 – 28 вересня 2018 року. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2018. – С. 104 – 106

21. McAdams, D. (2001), “The psychology of life stories”, *Review of General Psychology*, vol. 5, no. 2, pp. 100 – 122

22. Абаніна Г., Опанасюк О.

Наративний підхід в сучасній психології / Г. Абаніна, О. Опанасюк // Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей II Міжнародної конференції, 20 листопада 2020 року. – К.: Університет “КРОК”, 2020. – С. 188 – 190

23. Чепелєва Н., Смульсон М., Шиловська О., Гуцол С. *Нативні психотехнології. / Н. Чепелєв, М. Смульсон, О. Шиловська, С. Гуцол // за заг. ред. Чепелєвої Н. – К.: Главник. – Серія: “Психол. Інструментарій”. – 2007. – С. 144*

References:

1. “Strategies for the development of higher education in Ukraine for 2021 – 2031” – [electronic resource], available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

2. Auvinen, T. [et al.] (2019), “Evolution of strategy narration and leadership work in the digital era”, *Leadership*, vol. 15, no. 2, pp. 205 – 225

3. Luger, S., Fitzpatrick, J. (2022), “Narrative Nursing Leadership “Story Telling” and Constructs of Authentic Nursing Leadership”, *Nurse Leader*”, vol. 20, is. 1, pp. 67 – 69

4. Fleming, D. (2001), “Narrative leadership: using the power of stories”, *Strategy and Leadership*, vol. 29, no. 4, pp. 34 – 36

5. Auvinen, T. [et al.] (2019), “Evolution of strategy narration and

leadership work in the digital era”, *Leadership*, vol. 15, no. 2, pp. 205 – 225

6. Romanovsky, O.,

Balabay, A. (2021), “Formation of leadership competence in future psychologists”, *Leaders of the XXI century. Formation of a Charismatic Leader's Personality on the Basis of Humanitarian Technologies for the Management of Social Systems: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference*, 28 – 29 October 2021, Kharkiv: NTU “KHPI”, pp. 143 – 145

7. Romanovsky, O., Ponomarev, O., Reznik, S. (2010), “Understanding the personality of the interlocutor”, *Study guide for the discipline “Technique of Administrative Activity”*: for students of speciality “Administrative Management”, NTU “KHPI”, p. 108

8. Podbutska, N., Zakharova, O. (2021), “Developing leadership potential as one of the priority areas of specialist training”, *The Scientific School of Academician I. Ziaziun in the Works of His Associates and Students: Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference*, 25 – 26 May 2021, ed. by Romanovsky, O., Kharkiv: NTU “KHPI”, pp. 157 – 160

9. Romanovskiy, O. Pidbutska, N. Knysh, A. Vorobieva, E. (2022), “Leadership Detection Across Social Media Hashtags”, *CEUR Workshop Proceedings*, vol. 3171, pp. 632 – 641

10. Knysh, A., Romanovskiy, O., Pidbutska, N., Shtuchenko, I. (2020), “Connection between personal perfectionism and efficiency of students’ learning activities”, *Journal of Education Culture and Society*, vol. 11, no. 1, pp. 136 – 145

11. Bostanli, L., Habisch A. (2023), “Narratives as a Tool for Practically Wise Leadership”, *Humanistic Management Journal*.

12. Danzig, A. (1992), “How might leadership be taught? The use of story and narrative to teach leadership”, *International Journal of Leadership in Education*, vol. 2, no. 2. pp. 117 – 131

13. Oydag, H. (2021), "Literature Review and Model Proposition: The Relationship Between Inter-Organisational Learning and Innovation", 9th International Conference on Leadership, Technology, Innovation and Business Management: Leadership, Innovation, Media and Communication
14. Leithwood, K. (2023), "The Personal Resources of Successful Leaders: A Narrative Review", *Education Sciences*, vol. 13, no. 9, p. 932
15. Ganz, M. [et al.] (2022), "Crafting Public Narrative to Enable Collective Action: A Pedagogy for Leadership Development", *Academy of Management Learning and Education*
16. Sparrowe, R. (2005), "Authentic leadership and the narrative self", *The Leadership Quarterly*, vol. 16, no. 3, p. 419 – 439
17. Romanovskyi, O., Horbach, I. (2021), "Emotional and Volitional Component as a Component of the Leadership Potential of Future Specialists of the State Penitentiary Service of Ukraine", *The Scientific School of Academician Ivan Ziaziun in the Works of His Associates and Students: Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference*, 25 – 26 May 2021, ed. by Romanovsky, O., Kharkiv: NTU "KHPI", pp. 160 – 163
18. Klochko, S. (2023), "The impact of narrative competence on leadership qualities", [electronic resource], *Leaders of the XXI century. Looking to the future : materials of the 7th international scientific and practical conference*, 26 – 27 October 2023, ed. by Romanovsky, O. Kharkiv: NTU "KHPI", pp. 23 – 24
19. Chepeleva, N., Smulson, M., Shylovska, O., Hutsol, S. (2007), "Native psychotechnologies", ed. by Chepeleva, N., Kyiv: Glavnyk, Series: "Psychol. Instrumentarium". p. 144
20. Kostyrya, I., Shokalo, D. (2018), "Developing Leadership Skills in Future Higher Education Teachers", *Leaders of the XXI century. Formation of the Personality of a Charismatic Leader on the Basis of Humanitarian Technologies: Materials of the International Scientific and Practical Conference*, 27 – 28 September 2018, Kharkiv: NTU "KHPI", pp. 104 – 106
21. McAdams, D. (2001), "The psychology of life stories", *Review of General Psychology*, vol. 5, no. 2, pp. 100 – 122
22. Abanina, H., Opanasiuk, O. (2020), "Narrative approach in modern psychology", *State, regions, entrepreneurship: informational, socio-legal, socio-economic aspects of development: abstracts of the II International Conference*, 20 November 2020, K.: KROK University, pp. 188 – 190
23. Chepeleva, N., Smulson, M., Shylovska, O., Hutsol, S. (2007), "Native psychotechnologies", ed. by Chepeleva, N., Kyiv: Glavnyk., Series: *Psychol. Instrumentarium*", p. 144

Стаття надійшла до редколегії 14.02.2024